

VI. UIT DE BIJEENKOMST VAN 28 NOV 98

(aanwezig: Atema, Berx, Boer, Elton, Erasmus, De Gruyter, Van Hengel, Kamsteeg, Van Loon, Mabelis, Van de Munckhof, Smits, Somsen, Verduin, Zijlstra)

A. Mieren houden

Er wordt uitgebreid van gedachten gewisseld over het houden van mieren. Jap Smits vraagt zich af of er een gebruiksaanwijzing omtrent het houden van mieren moet komen. Marten Zijlstra stelt voor een gezamenlijk document te maken, te starten met de ♀ na de bruidsvlucht en bouwstenen daarvoor aan de secretaris te doen toekomen. Peter Boer wijst op Goeswald: hoe de rode bosmier het beste kan worden gehouden en naar de Amoeba handleiding.

B. Is mierenbescherming nodig? (Eddy Elton)

Coconroof is een spectaculaire gebeurtenis, de aanwas van één moment verdwijnt. Bij het doden van pseudogynen bleek er geen invloed te zijn op het voortbestaan van het volk. Ook zijn er broedetende mierengasten, die het voortbestaan van het volk niet in gevaar brengen. Hetzelfde geldt voor oorlogvoerende volken, die grote verliezen leiden. Het aantal kolonies blijft op peil. Dus zal in principe ook bij coconroof geen blijvend gevolg optreden. Wel kunnen er problemen ontstaan bij de heropbouw van het nest. Goeswald wijt achteruitgang van mieren aan spechten, coconroof, en stalstrooisel verzamelen. De spechtenexcrementen bestaan 's winters inderdaad voornamelijk uit mierenskeletten en de nesten worden geruïneerd, doch in mei is alles weer in orde. De kern van een nest zit doorgaans in een stobbe en is voor de specht niet te bereiken. Daarom bloeien de nesten toch altijd weer op. Van 1960 - 1976 werd een proef uitgevoerd, waarbij een aantal nesten met gaas werd beschermd. Het bleek dat nesten zonder kooi even goed gedijden als de nesten met kooi. Ook in nieuwe bossen komen mierennesten voor, zij kunnen zich dus uitbreiden. Gedurende een waarnemingsperiode van 45 jaar op een terrein van 54 ha heeft Eddy 11 polydome bosmier kolonies zien uitsterven. Er vond geen coconroof plaats. Er kwamen 10 kolonies bij. Gemiddeld waren er 9 kolonies. Eén volk bereikte een hoogtepunt met 10 nesten, om uiteindelijk circa 1987 uit te sterven. Periodes van toename en inkrumping wisselen elkaar dus af. Er is geen gevaar voor uitsterven, daarom moeten de bosmieren niet op de lijst van bedreigde soorten.

Op een Internationaal Congres van biologen ter Bescherming van Insecten stemde Eddy dan ook tegen de aanbeveling om mierennesten te beschermen. Sommige leden verwachten toch dat een kolonie verzwakt door coconroof, met name *F. rufa* zal kwetsbaarder zijn. Wat tegen bescherming pleit, is dat coconroof dan heimelijk zal blijven voortbestaan, waarbij de nesten niet meer ter plaatse worden uitgezeefd, maar op een "veilige plek", waardoor kans op herstel van de kolonie drastisch afneemt omdat dan een groot deel van de ♀'s en mogelijk ook ♀'n verloren gaan. Terzijde merkt Eddy op, dat het voorkomen van pseudogynen op zich geen oorzaak voor uitsterven is. Ahmed Wahab uit Duitsland heeft echter aaltjes ontdekt, die voor de mieren zelf niet schadelijk zijn. Zij komen voor in de labiale klieren, soms is het

klierweefsel verdwenen. Aangezien dit de klier is, die de larven van voedsel voorziet, kunnen aangetaste ♀'s de larfjes niet meer voeden. Peter Boer meldt, dat hij wel aaltjes, maar geen pseudogynen in zijn onderzoeksterrein heeft aangetroffen. Hij zal de MWG informeren over de in behandeling zijnde beschermingswet. Het belang van inventarisaties met het oog op natuurbeheer wordt onderstreept.

C. Nieuwe soorten in Nederland (Peter Boer)

Op grond van nieuwe inzichten en beschrijvingen wordt het tijd de Nederlandse mierenfauna, voor het laatst beschreven door Van Boven & Mabelis (1986), kritisch onder de loep te nemen. Peter heeft zijn bevindingen gepubliceerd in het september 1999 nummer van Entomologische Berichten (deel 59 nr. 9) onder de titel: Aanvullingen op en vraagtekens bij de Nederlandse mierenfauna.

Er ontstaat een discussie wanneer over nieuwe *soorten* gesproken kan worden en wanneer er sprake is van een ras of variëteit. Bram Mabelis stelt voor contraexpertise te laten uitvoeren bij moeilijk te onderscheiden soorten. In dit kader meldt Rudolf van Hengel de vondst van *F. truncorum* bij Hattem, zodat nu van deze soort (naast Ommen) een tweede vindplaats (25 km westelijker) bekend is. Jørgen Kienstra heeft *Camponotus vagus* ontdekt in het centrum van Haaksbergen! Dit is naast de uitgezette kolonies in de duinen de enig bekende kolonie in Nederland. Vermoedelijk is de kolonie in oude bielzen uit het buitenland geïmporteerd.